

Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2021-0155482	Datum opzoeking:	12/03/2021
Referentienummer:	Kapittelhuys-1	Zoekdata:	24041D0617/00A000
Perceel:	24041D0617/00A000		

**Resultaat opvraging perceel gelegen in Hoegaarden afdeling HOEGAARDEN 1
AFD/HOEGAARDEN/, sectie D met perceelnummer 0617/00A000 [24041D0617/00A000]**

Informatievraag: beschermd onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Kanunnikenhuis:** (detail zie bijlage)
- **Kapittelhuis en Hoeve Arendsneest met omgeving:** (detail zie bijlage)

Legende

- Cultuurhistorische landschappen
- Archeologische sites
- Stads- en dorpsgezichten
- Monumenten
- Overgangszones

Informatievraag: vastgestelde inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Kapittelhuis:** (detail zie bijlage)

Legende

- Landschapsatlas
- Historische tuinen en parken
- Houtige beplantingen
- Archeologische zones
- Bouwkundig erfgoed - gehelen
- Bouwkundig erfgoed - relicten

Informatievraag: wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Kapittelhuis met park:** Bouwkundig, Landschappelijk (detail zie bijlage)
- **Kanunnikenhuis:** Bouwkundig (detail zie bijlage)

Legende

■ Historische tuinen en parken	■ Houtige beplantingen
■ Archeologische zones	■ Landschapatlas
■ Bouwkundig erfgoed - gehelen	● Orgels
▲ Bouwkundig erfgoed - relict	

Informatievraag: Unesco werelderfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in de Unesco Werelderfgoedlijst

Legende

■ Bufferzones
■ Kernzones

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

Onroerend erfgoed wordt beschermd omdat het van grote waarde is voor de gemeenschap. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Het onroerend erfgoeddecreet voorziet vier mogelijke beschermingsstatuten;

1. een beschermd monument
2. een beschermd cultuurhistorisch landschap
3. een beschermd stads- of dorpsgezicht
4. een beschermde archeologische site

Geïnteriseerd onroerend erfgoed

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed. Daarnaast zijn er ook enkele thematische inventarissen gerealiseerd: over historische tuinen en parken, houtige beplantingen met erfgoedwaarde en orgels.

Geïnteriseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met bepaalde rechtsgevolgen, die verschillen naargelang de inventaris.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet in de vaststelling van minstens vijf inventarissen:

- De inventaris van het bouwkundig erfgoed
- De landschapsatlas
- De inventaris van de archeologische zones
- De inventaris van houtige beplantingen met erfgoedwaarde
- De inventaris van historische tuinen en parken

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel vijf beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette en de volledige Brugse binnenstad.

Informatieverplichting

Iedereen die **een beschermd onroerend erfgoed** verkoopt of verhuurt voor meer dan negen jaar dient in de publiciteit én in de onderhandse en authentieke akte vermelden dat het om een beschermd goed gaat, en wat de precieze rechtsgevolgen daarvan zijn.

Iedereen die **een geïnteriseerd onroerend goed** verkoopt of verhuurt voor meer dan negen jaar, moet dit niet in de publiciteit vermelden, maar wel in de onderhandse en authentieke akte, alsook de precieze rechtsgevolgen die aan de opname verbonden zijn door een verwijzing naar hoofdstuk 4 van het Onroerenderfgoeddecreet op te nemen.

Archeologie

Op percelen die in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site gelegen zijn of die in een archeologische zone gelegen zijn die opgenomen is in de vastgestelde inventaris van archeologische zones dient de archeologieregelgeving te worden nageleefd. Zorg dat je het correcte traject volgt bij vergunningsaanvragen.

Wetgeving

Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info

www.onroerenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootchalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: Kapittelhuys-1)

Resultaat opvraging perceel gelegen in Hoegaarden afdeling HOEGAARDEN 1 AFD/HOEGAARDEN/, sectie D met perceelnummer 0617/00A000 [24041D0617/00A000]

Beschermd onroerend erfgoed

Beschermd monument: Kanunnikenhuis

Beschermd monument

Beknopte karakterisering

Typologies [bijgebouwen](#), [kanunnikenhuizen](#)

Stijl

Datering [tweede helft 18de eeuw](#)

Beschrijving

Het betreft een merkwaardige herenwoning uit de tweede helft van de 18de eeuw.

Historiek

De groei van Hoegaarden werd bevorderd door de stichting van de Sint-Gorgoniuskerk (waarschijnlijk in de tweede helft van de 8ste eeuw) en door de oprichting van een seculiere collegiale kerk door gravin Alpaidis circa 1000. Dit Kapittel was samengesteld uit twaalf kanunniken waarvan er doorgaans slechts drie of vier kanunniken in de parochie verbleven. Van rechtsweg was de scholaster van het Domkapittel van Keulen tevens de proost van het Kapittel van Hoegaarden. Het kapittel beschikte over de tienden van heel het grondgebied.

Het Kapittelhuis bleef tot en met de Franse Revolutie als dusdanig in gebruik. Na de openbare verkoop werd het privébezit met de heer Dumont als nieuwe eigenaar.

Na de moord op Paul Bail in 1980 werd het Kapittelhuis met omringend park, samen met het aanpalend pachthof bij ontstentenis van erfgenamen staatsbezit.

Begin jaren 1980 werd het complex door de gemeente aangekocht. Het park werd opengesteld voor het publiek. Voor het voormalige Kapittelhuis werd een gepaste bestemming gezocht. In de tussentijd werden er sporadisch tentoonstellingen in ondergebracht en werd het ook als muzieklokaal gebruikt.

Beschrijving

Het kapittelhuis is een dubbelhuis met twee bouwlagen onder een leien wolfsdak, geflankeerd door twee éénlaagse bijgebouwtjes met rondboogpoort en afgedekt met een leien mansardedak. De plint, regelmatige hoekkettingen, geprofileerde kroonlijst en steigergaten zijn uitgewerkt in Gobertangesteent. De steekboogvensters zijn gevat in geprofileerde arduinen omlijstingen met rocaille op de sluitsteen. De deur met een rechthoekig bovenlicht en een accoladevormige tussendorpel is eveneens gevat in een geprofileerde steekboogomlijsting met vooruitspringende druiplijst en sluitsteen met rocaille. De achtergevel is soberder uitgewerkt: het heeft vlakke, licht uit het gevelvlak vooruitspringende steekboogomlijstingen met trapeziumvormige sluitsteen voor deur en vensters.

Verder twee haakse dienstvleugels met de rechtere vleugel voorzien van topgevel met vlechtingen met top- en schouderstukken en opengewerkt met rechthoekige en steekboogvormige muuropeningen.

De klare, overzichtelijke plattegrond toont een brede dwarsgang met vier aansluitende kamers. De originele 18de-eeuwse binneninrichting is grotendeels bewaard met aanpassingen daterend uit de eerste helft van de 19de eeuw. In de hal ligt een zwart-grijze tegelvloer (blauwe hardsteen) en eiken trap (twee rechte steken onderbroken door een bordes) met figuratief uitgewerkte trappaal (het motief is een roofdier met zijn prooi) en gedraaide balusters. Boven twee deuren bevinden zich met putti versierde supra portes (van de eerste helft van de 19de eeuw) en leiden naar de aanpalende vertrekken met eiken vloeren en rijkelijk verzorgde stucversiering (plafonds, wanden) en analoog versierde vleugeldeuren (origineel sluitwerk). Oorspronkelijke schilderijen bleven bewaard, alsook vensters met houten binnenluiken en karakteristiek sluitwerk. De verdieping heeft eenvoudige stucplafonds (18de eeuw) en fraaie deuren opgehoogd met rocaillemotief. De dubbele zolder bewaart zijn originele dakconstructie (vier genummerde spanten) en bebording. Het gehele kapittelhuis is onderkelderd.

Het 18de-eeuws kanunniken- of kapittelhuis is beschermd als monument. De bescherming betreft het dubbelhuis geflankeerd door twee éénlaagse bijgebouwen met rondboogpoortjes en de twee haakse dienstvleugels.

In het beschermingsdossier wordt de historische en architecturale waarde van het kapittelhuis als volgt gemotiveerd: Meer bepaald als een bijzonder fraaie classicistische herenwoning uit de tweede helft van de 18de eeuw met specifieke streekeigen kenmerken en rijk verzorgd interieur.

- Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant, Beschermingsdossier DB000757, Kapittelhuis (Paesmans G., 1986).

Waarden

Het voormalig Kapittelhuis is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Historische waarde

Historische waarde

in casu *architecturale waarde*

Artistieke waarde

Artistieke waarde

in casu *beeldbepalende waarde*

Is de aanduiding van

- **Houtmarkt 1 (Hoegaarden)** Merkwaardige herenwoning met bijgebouwen uit het derde kwart van de 18de eeuw; classicistisch dubbelhuis met twee verdiepingen en leien wolfsdak.

Is de gedeeltelijke aanduiding van

- **Houtmarkt 1 (Hoegaarden)** Kapittelhuis met bijgebouw vermoedelijk daterend uit het derde kwart van de 18de eeuw met bewaarde spitsboogserre uit 1885, gelegen in een informeel, door bomen overschaduwd park aangelegd in de jaren 1880, oorspronkelijk 3 hectare 16 are 30 centiare.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/1288>

Beschermingsbesluiten

- [Kapittelhuis, hoeve met herenwoning en omgeving en muziekkiosk](https://id.erfgoed.net/besluiten/2353) - <https://id.erfgoed.net/besluiten/2353>
Definitieve beschermingsbesluiten

Beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek: Kapittelhuis en Hoeve Arendsnest met omgeving

Beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek

Beknopte karakterisering

Typologies [kanunnikenhuizen](#), [parken](#), [gesloten hoeven](#)

Datering [vierde kwart 19de eeuw](#)

Beschrijving

In oorsprong achter en naast het Kapittelhuis uitgestrekt (drie hectare) ligt een informeel park - aangelegd in de jaren 1880 - met gevarieerde boomsoorten ingeplant rond een ruim grasveld. Sinds 1990 werd het omgevormd tot de Vlaamse Toontuinen met modellen van verschillende 'tuintypen'.

Historiek

Hoegaarden, in Oost-Brabant, bij de taalgrens, vormde eertijds een uitgestrekte gemeente (2000 hectare) bestaande uit de dorpskern "de Cuype" met daarrond een tiental gehuchten. Sinds de fusie werd het dorp aan de noordoostzijde middendoor gesneden door de E5.

Het dorp werd uitgebouwd langs de hellingen van de vallei van de Schoorbeek (in 1919 overwelfd), die eertijds het dorp een pittoresk aspect verleende en het water leverde voor het befaamde Hoegaardse bier.

Eens was Hoegaarden het bestuurscentrum van het graafschap Brunnengeruz, een uitgestrekt gebied begrensd door de Kleine Gete, de Dijle en de Velpe, met de bisschop van Luik als territoriaal vorst. De groei van Hoegaarden werd bevorderd door de stichting van de Sint-Gorgoniuskerk (waarschijnlijk tweede helft 8ste eeuw) en door de oprichting circa 1000 van een seculiere collegiale kerk door gravin Alpaidis. Het Kapittel was samengesteld uit twaalf kanunniken waarvan er doorgaans slechts drie of vier kanunniken in de parochie verbleven. Van rechtsweg was de scholaster van het Domkapittel van Keulen tevens de proost van het Kapittel van Hoegaarden. Het kapittel beschikte over de tienden van heel het grondgebied. Tot en met de Franse Revolutie was Hoegaarden op bestuurlijk en kerkelijk vlak afhankelijk van Luik. In 1724 werd het centrum van Hoegaarden door brand geteisterd. Dit verklaart het vrijwel homogene 18de-eeuwse voorkomen.

Het centrum van Hoegaarden met de rijzige Sint-Gorgoniuskerk (1744) wordt gevormd door de grotendeels 18de-eeuwse bebouwing rond de uitgestrekte gemeentplaats met elegante kiosk en de Houtmarkt, waarvan de benaming refereert aan de eertijds belangrijke houthandel. De Houtmarkt, aan de voet van het westportaal van de Sint-Gorgoniuskerk, wordt gedomineerd door twee belangrijke, architecturale ensembles namelijk het voormalige Kapittelhuis (18de eeuw) en het aanpalende gesloten hoevecomplex (17de – 18de eeuw). Beide vertonen typische streekkenmerken, namelijk het dak met afgekante hoeken, het zogenaamde wolfsdak, en de zware regelmatige hoekkettingen en raamomlijstingen in Gobertangesteent. Specifieke historische gegevens zijn echter ingevolge zoekgeraakt Kapittelarchieven niet bekend.

Het Kapittelhuis bleef tot en met de Franse Revolutie als dusdanig in gebruik. Na de openbare verkoop werd het privébezit met de heer Dumont als nieuwe eigenaar. Na de moord op P. Bail in 1880 werd het Kapittelhuis met omringend park, samen met het aanpalend pachthof bij onstentenis van erfgenamen staatsbezit. Begin jaren 1980 werd het complex door de gemeente aangekocht. Het park werd opengesteld voor het publiek. Voor het voormalige Kapittelhuis werd een gepaste bestemming gezocht. In tussentijd werden er sporadisch tentoonstellingen in ondergebracht en werd het ook als muziekklokaal gebruikt. Het aanpalende pachthof was nog steeds in uitbating.

In januari 1990 werd het park geteisterd door een hevige storm, die sommige oude bomen velde of zwaar beschadigde. Op 5 december 1990 besliste de gemeenteraad om het grootste gedeelte van het Kapittelhuis en het bijbehorende park in erfpacht te geven aan de vzw Vlaamse Toontuinen.

Beschrijving

Deze 'lusttuin', een door bomen overschaduwd park, met 19de-eeuwse informele, landschappelijke ambiance, bleef tot 1991, toen de 'Vlaamse Toontuinen' er hun intrek namen, zonder ingrijpende veranderingen bewaard. Bij de transformatie tot 'Vlaamse Toontuinen' werden de oude parkbomen bewaard, maar ook een brede, straklijnige zichtas, loodrecht op het Kapittelhuis, en het mozaïek van vierkante, soms kubistische, meestal omhaagde tuintjes met betonklinkers, lichtarmaturen, speeltuigen enzovoort ingebracht. Daarin worden modellen van twaalf tuintypen getoond ("schaduwtuin, rozentuin, vijvertuin, geurtuin, hoektuinen, stadstuin, luilak- of vlondertuin, zitkuiltuin, gouden tuin, watertuin, patiotuin, snijbloementuin"), kleinschalige modules rond een bepaald thema, naar ontwerp van laatstejaarsstudenten tuin- en landschapsarchitectuur. De algemene structuur en de inplanting van de tuinmodellen werd bedacht door An Voets en de aanlegwerken werden aangevat in februari 1992. In de daaropvolgende jaren werden nog diverse tuintjes toegevoegd ("pollenvriendelijke tuin, Koning Boudewijntuin, hagenpadtuin, serretuin, kringlooptuin, Mercatortuin, misdaadtuin...") en – in het verlengde van de zichtas maar buiten het oude Kapittelhuispark – de "Tuin van Eden", een 'ideeëntuin' naar ontwerp van Jean-Paul Rausch.

Het geheel dient beschermd als dorpsgezicht: het park rond het voormalig Kapittelhuis en de weide achter de hoeve omwille van het algemeen belang gevormd door de beeldbepalende en historische waarde, meer bepaald als natuurlijke omgeving van vermelde panden en visueel, belangrijk groenelement in het centrum van het dorp.

Bibliografie

- DENEFF, R., 2008: *Historische tuinen en parken van Vlaanderen - Zuidoostelijk Brabant - Haspengouw: Geetbets, Hoegaarden, Kortenaken, Landen, Linter, Tienen, Zoutleeuw*, Brussel, 66-69.

Deze bescherming als dorpsgezicht betreft het Kapittelhuis met omgevend park en de hoeve met achterliggende weide. Het park is beschermd sinds 6 februari 1990. In 2014 werd het beschermingsbesluit gewijzigd: oorspronkelijk was ook de muziekkiosk mee beschermd als dorpsgezicht. Dit was echter niet de bedoeling. De muziekkiosk werd dan ook uit de bescherming gehaald. De kiosk is wel nog beschermd als monument.

Het inhoudelijk dossier van de bescherming motiveert de bescherming als volgt: "Het geheel dient beschermd te worden als dorpsgezicht: het park rond het voormalig Kapittelhuis en de weide achter de hoeve omwille van het algemeen belang gevormd door de beeldbepalende en historische waarde, meer bepaald als natuurlijke omgeving van vermelde panden en visueel, belangrijk groenelement in het centrum van het dorp".

- Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant, beschermingsdossier DB000757, Kapittelhuis en Hoeve Arendsneest: omgeving (G. PAESMANS, 1986).

Waarden

Houtmarkt nummers 1, 2 en 3 en onmiddellijke omgeving zijn beschermd als dorpsgezicht omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Historische waarde

Artistieke waarde

in casu beeldbepalende waarde

Is de omvattende aanduiding van

- Houtmarkt 2-3 (Hoegaarden)** Boerenburgerhuis uit de 18de eeuw met aanpalende hoeve. Twee verdiepingen hoge woonvleugel met een gebogen wolfsdak. De inrijpoort verleent toegang tot het binnenhof waarop de hoevegebouwen uit 17de en

18de eeuw uitzien.

- **Houtmarkt 1 (Hoegaarden)** Merkwaardige herenwoning met bijgebouwen uit het derde kwart van de 18de eeuw; classicistisch dubbelhuis met twee verdiepingen en leien wolfsdak.

Is gerelateerd aan

- **Houtmarkt 1 (Hoegaarden)** Kapittelhuis met bijgebouw vermoedelijk daterend uit het derde kwart van de 18de eeuw met bewaarde spitsboogserre uit 1885, gelegen in een informeel, door bomen overschaduwd park aangelegd in de jaren 1880, oorspronkelijk 3 hectare 16 are 30 centiare.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/9692>

Beschermingsbesluiten

- [Kapittelhuis, hoeve met herenwoning en omgeving en muziekkiosk - https://id.erfgoed.net/bsluiten/5653](https://id.erfgoed.net/bsluiten/5653)
Wijzigingsbesluiten

Vastgesteld bouwkundig erfgoed: Kapittelhuis

Vastgesteld bouwkundig erfgoed

Beknopte karakterisering

Typologies [kanunnikenhuizen](#)

Stijl

Datering [tweede helft 18de eeuw](#)

Beschrijving

Merkwaardige herenwoning uit de tweede helft van de 18de eeuw. Dubbelhuis met twee verdiepingen en leien wolvedak.

Is de aanduiding van

- **Houtmarkt 1 (Hoegaarden)** Merkwaaardige herenwoning met bijgebouwen uit het derde kwart van de 18de eeuw; classicistisch dubbelhuis met twee verdiepingen en leien wolfsdak.

Is de gedeeltelijke aanduiding van

- **Houtmarkt 1 (Hoegaarden)** Kapittelhuis met bijgebouw vermoedelijk daterend uit het derde kwart van de 18de eeuw met bewaarde spitsboogserre uit 1885, gelegen in een informeel, door bomen overschaduwd park aangelegd in de jaren 1880, oorspronkelijk 3 hectare 16 are 30 centiare.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/43031>

Beschermingsbesluiten

- [Besluit houdende vaststelling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed en vastgestelde lijst - https://id.erfgoed.net/besluiten/5825](#)
OpheffingsbesluitenVaststellingsbesluiten

Kapittelhuis met park

Beknopte karakterisering

Typologies serres, bijgebouwen, kanunnikenhuizen, hekken, siertuinen, waterbekkens, private parken

Stijl

Betrokken personen • Rausch, Jean-Paul (Ontwerper)

Datering vierde kwart 19de eeuw, derde kwart 18de eeuw, vierde kwart 19de eeuw, voor WO I, vanaf 1975

Beschrijving

Kapittelhuis met bijgebouw vermoedelijk daterend uit het derde kwart van de 18de eeuw, gelegen in een informeel, door bomen overschaduwde park aangelegd in de jaren 1880, oorspronkelijk 3 hectare 16 are 30 centiare; bouw van een spitsboogserre in 1885; sinds 1991 uitstalaam voor modeltuinen.

Het Kapittelhuis, tijdens het ancien régime de woonplaats van de kanunniken van het aloude kapittel van Hoegaarden, werd vermoedelijk gebouwd in het derde kwart van de 18de eeuw. Het is een dubbelhuis van vijf travéeën en twee bouw lagen onder een met leien bedekt wolfsdak, van baksteen maar met de plint, de hoekkettingen en de geprofileerde daklijst van witte zandsteen en met arduin omlijste steekboogramen. De stijlverwantschap met de nabije kerk blijkt uit de rocaillesluitstenen in de vensteromlijstingen en, vooral, uit de geprofileerde stijlen, de uitspringende waterlijst en de accoladevormige tussendorpel van de voordeur. Het huis wordt geflankeerd door éénlaagse aanbouwen met mansardedaken en rondboogpoorten. De lage dienstvleugels aan de tuinzijden omsluiten een koertje dat door een smeedijzeren hek van de achterliggende tuin wordt gescheiden. Bij het begin van het Belgische kadaster in 1831 was het Kapittelhuis eigendom van Philippe Dezangré, burgemeester van 1813 tot 1830. Bij het huis hoorde ook een achterliggend tuinperceel van 11,5 are en de aanpalende landbouwgronden, in totaal circa 1,5 hectare. In 1850 werd het Kapittelhuis met de bijbehorende gronden geërfd door de weduwe van brouwer Jean-Baptiste Dumont, die Dezangré in 1831 als burgemeester was opgevolgd.

Onder zijn erfgenaam Jacques Dumont werden rond 1885 verschillende percelen samengevoegd tot een perceel "hof" van 3 hectare 16 are 30 centiare en ten oosten van het huis werd een kleine, nog bestaande spitsboogserre gebouwd. De term lusttuin komt in de kadastrale legger niet voor; met 'hof' wordt normaliter een moestuin bedoeld. Uit de stafkaarten van 1893 en 1908 blijkt dat het wel degelijk om een 'lusttuin' gaat, een door bomen overschaduwde park, dat tot 1991, toen de 'Vlaamse Toontuinen' er hun intrek namen, zonder ingrijpende veranderingen bewaard bleef. Uit de afmetingen van enkele bomen, enkele bruine beuken (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') en – wellicht 18deeeuws – tamme kastanjes (*Castanea sativa*), kunnen we afleiden dat er voordien al een sierbeplanting aanwezig was, maar de stafkaart van 1864 (DLG, 1869) toont alleen maar moestuin, akker en boomgaard. Het huidige park werd vermoedelijk in twee etappes aangelegd. De stafkaart van 1893 toont een centrale open ruimte omsloten door een rondweg en een gordel van bomen en struikgewas. De zuidwestelijke helft van het door het kadaster als 'hof' geregistreerde perceel wordt gewoon als weide afgebeeld. Uit de stafkaart van 1908 blijkt dat ook dit gedeelte tenslotte in het park werd opgenomen. We zien opnieuw een centrale grasvlakte, ditmaal met een centraal bosje en – aan de rand van de omgevende bomengordel – een rondweg die vertrekt aan de inrijpoort links van het Kapittelhuis. Op een foto aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog wordt de ruimte achter het Kapittelhuis getoond op een zomerse dag: bakken met yucca's en agaves, een rotonde met rozen en de pastoor op de voorgrond. In de daaropvolgende jaren – vanaf 1910 door vrederechter Albert Bail en zijn erfgenamen – werden tal van interessante boom- en struiksoorten aangeplant: gele kornoelje met witgerand blad (*Cornus mas* 'Variegata'), zwarte walnoot (*Juglans nigra*), mammoetboom

(*Sequoiadendron giganteum*) en – recenter – redwood sequoia (*Sequoia sempervirens*), ruwe arizonacipres met blauwachtige schubben (*Cupressus arizonica* 'Glaucal') en balsemzilverpar (*Abies balsamea*). Na de moord op Paul Bail, de laatste privé-eigenaar, werd het Kapittelhuis samen met het aanpalende pachthof en het park bij ontstentenis van erfgenamen staatsbezit. Het goed werd enkele jaren later aangekocht door de gemeente, die het park openstelde voor het publiek, maar geen passende bestemming vond voor het gebouw. In januari 1990 werd het park geteisterd door een hevige storm, die sommige oude bomen velde of zwaar beschadigde.

Op 5 december 1990 besliste de gemeenteraad om het grootste gedeelte van het Kapittelhuis en het bijbehorende park in erfpacht te geven aan de v.z.w. Vlaamse Toontuinen. Het project van deze vereniging was geïnspireerd op de 'model- en toontuinen' van tuin- en kamerplantengoeroe Rob Herwig te Lunteren (Gelderland, Nederland). Er zouden modellen getoond worden van twaalf tuintypen ("schaduwtuin, rozentuin, vijvertuin, geurtuin, hoektuinen, stadstuin, luilak- of vlondertuin, zitkuiltuin, gouden tuin, watertuin, patiotuin, snijbloementuin"), kleinschalige modules rond een bepaald thema, naar ontwerp van laatstejaarsstudenten tuin- en landschapsarchitectuur. Het Kapittelhuis zou dienstdoen als informatiecentrum en café-restaurant, want naast didactische overwegingen speelden ook toeristische en recreatieve drijfveren een rol. De algemene structuur en de inplanting van de tuinmodellen werd bedacht door An Voets en de aanlegwerken werden aangevat in februari 1992. De opening van de 'Vlaamse Toontuinen' op 30 juni 1991 trok een massa volk (9), maar kon in vakkringen niet op onverdeelde bijval rekenen (10). De oude parkbomen hadden de operatie overleefd, maar de aanleg van een brede, straklijnige zichtas, loodrecht op het Kapittelhuis, en het mozaïek van vierkante, soms kubistische, meestal omhaagde tuintjes met betonklinkers, lichtarmaturen, speeltuigen... (11) – was niet helemaal te verenigen met de informele, landschappelijke ambiance van het 19de-eeuwse park. In de daaropvolgende jaren werden nog diverse tuintjes toegevoegd ("pollenvriendelijke tuin, Koning Boudewijntuin, hagenpadtuin, serretuin, kringlooptuin, Mercatortuin, misdaadtuin...") en – in het verlengde van de zichtas maar buiten het oude Kapittelhuispark – de "Tuin van hEden", een 'ideeëntuin' naar ontwerp van Jean-Paul Rausch, gerealiseerd door de Vlaamse tuinaannemers in samenwerking met het Vlaams Promotiecentrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM).

Merkwaardige bomen (opname 16 juli 2002)

Het cijfer in vet geeft de stamomtrek in centimeters weer. De omtrek wordt standaard gemeten op 150cm hoogte.

- 1. ruwe arizonacipres met blauwachtige schubben (*Cupressus arizonica* 'Glaucal') **123**
- 2. gele kornoelje met witgerand blad (*Cornus mas* 'Variegata') **81** (40)
- 3. tamme kastanje (*Castanea sativa*) **544**
- 9. zwarte walnoot (*Juglans nigra*) **363**
- 10. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **467**
- 11. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **458**
- 15. mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*) **354**
- 16. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **464**
- 17. sequoia (*Sequoia sempervirens*) **173/84** – tweestammig
- 24. hinokischijncipres (*Chamaecyparis obtusa*) **213/130**
- 27. Europese lork (*Larix decidua*) **322**
- 28. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **491**
- 30. weymouthden (*Pinus strobus*) **284**
- 32. fijnspar (*Picea abies*) **212**
- 34. balsemzilverpar (*Abies balsamea*) **184**

- Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oudste kadastrale legger 212 Hoegaarden, art. 222 (Dezangré) nrs. 8-12, art. 249 nrs. 67-71 en art. 2207 nr. 96.
- Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschets Hoegaarden 1885/27.

- Bestand BELTREES nrs. 4285-4305 en 8124.
- Brochure Vlaamse Toontuinen, z.d.
- DODION M., *Hoegaarden in oude prentkaarten*, Zaltbommel, Europese Bibliotheek, 1973, nr. 12.
- PAESMANS G., *Beschermingsvoorstel Houtmarkt nrs. 1, 2, 3 met omgeving en kiosk te Hoegaarden*, 1986, archief Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant, Leuven.
- VANDER VELPEN J., *Geschiedenis van Hoegaarden, Hoegaarden*, Gemeentebestuur i.s.m. het comité 'Hoegaarden 1981', 1981, p. 141.
- WAUTERS A., *Géographie et histoire des communes belges. Arrondissement de Louvain – canton de Tirlemont, communes rurales (II)*, Bruxelles, Culture et Civilisation (facsimile van editie 1876), 1963, p. 39-40.

Waarden

Omvat

- **Houtmarkt 1 (Hoegaarden)** Merkwadige herenwoning met bijgebouwen uit het derde kwart van de 18de eeuw, classicistisch dubbelhuis met twee verdiepingen en leien wolfsdak.

Omvat de aanduiding als

- **Houtmarkt 1 (Hoegaarden)** Het 18de-eeuws kanunniken- of kapittelhuis is beschermd als monument.
- **Houtmarkt 1 (Hoegaarden)** Merkwaardige herenwoning uit de tweede helft van de 18de eeuw. Dubbelhuis met twee verdiepingen en leien wolvedak.

Is gerelateerd aan

- **Houtmarkt 1-2, 3 (Hoegaarden)** Deze bescherming als dorpsgezicht betreft het Kapittelhuis met omgevend park en de hoeve met achterliggende weide.

Is deel van

- **Hoegaarden (Hoegaarden)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134186>

Kanunnikenhuis

Beknopte karakterisering

Typologies kanunnikenhuizen, bijgebouwen

Stijl

Datering derde kwart 18de eeuw

Beschrijving

Merkwaardige herenwoning uit de tweede helft van de 18de eeuw. Dubbelhuis met twee verdiepingen en leien wolfsdak geflankeerd door lagere, elk van een rondbooginrijpoort voorziene bijgebouwtjes, afgedekt met een mansardedak. Sokkel, regelmatige licht uitstekende hoekkettingen en geprofileerde daklijst van zandsteen; steekboogvensters met arduinen omlijstingen verfraaid met een rocaille sluitsteen; gelijksoortige deur met geprofileerde stijlen, gemarkeerd door de uitspringende waterlijst en een fraaie accolade-tussendorpel met schelpmotief.

Het classicistische Kapittelhuis werd vermoedelijk gebouwd in het derde kwart van de 18de eeuw.

- DENEFF R. 2008: *Historische tuinen en parken van Vlaanderen - Zuidoostelijk Brabant - Haspengouw: Geetbets, Hoegaarden, Kortenaken, Landen, Linter, Tienen, Zoutleeuw*, Brussel.

Waarden

Is deel van

- **Houtmarkt 1 (Hoegaarden)** Kapittelhuis met bijgebouw vermoedelijk daterend uit het derde kwart van de 18de eeuw met

bewaarde spitsboogserre uit 1885, gelegen in een informeel, door bomen overschaduwd park aangelegd in de jaren 1880, oorspronkelijk 3 hectare 16 are 30 centiare.

Is aangeduid als

- **Houtmarkt 1 (Hoegaarden)** Het 18de-eeuws kanunniken- of kapittelhuis is beschermd als monument.
- **Houtmarkt 1 (Hoegaarden)** Merkwaardige herenwoning uit de tweede helft van de 18de eeuw. Dubbelhuis met twee verdiepingen en leien wolvedak.

Is deel van de aanduiding als

- **Houtmarkt 1-2, 3 (Hoegaarden)** Deze bescherming als dorpsgezicht betreft het Kapittelhuis met omgevend park en de hoeve met achterliggende weide.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43495>